

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

23. jaanuar 2025*

Eelotsusetaotlus – ELTL artikkel 267 – Mõiste „kohus“ – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Euroopa pärimistunnistus – Määrus (EL) nr 650/2012 – Artikli 67 lõige 1 – Tunnistust välja andva asutuse otsused – Kohtulike ülesannete täitmise puudumine – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-187/23 [Albausy]ⁱ,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Amtsgericht Lörrachi (Lörrachi esimese astme kohus, Saksamaa) 21. märtsi 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. märtsil 2023, menetluses, mille algatamist taotles

E. V. G.-T.,

menetluses osalesid:

P. T.,

F. T.,

G. T.,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president I. Jarukaitis (ettekandja) viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud D. Gratsias ja Z. Csehi,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik N. Mundhenke,

arvestades kirjalikku menetlust ja 31. jaanuari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- E. V. G.-T., esindaja: *Rechtsanwalt* T. C. Pfeiffer,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller, M. Hellmann ja J. Simon,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

- Hispaania valitsus, esindaja: I. Herranz Elizalde,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Vondung ja W. Wils,

olles 11. aprilli 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT 2012, L 201, lk 107), artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, mille algatamist taotles E. V. G.-T. pärast oma abikaasa surma ja milles palutakse väljastada Euroopa pärimistunnistus, milles ta on nimetatud ainupärijaks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 650/2012

- 3 Määruse nr 650/2012 põhjendustes 7, 8, 67 ja 71 on märgitud:
 - „(7) Tuleks edendada siseturu nõuetekohast toimimist, kaotades isikute vaba liikumist piiravad takistused, millega puutuvad praegu kokku inimesed, kes soovivad teostada oma õigusi piiriülese mõjuga pärimisasjade puhul. Euroopa õigusruumis peavad kodanikud saama aegsasti korraldada oma pärandiga seotud küsimusi. Pärijate ja annakusaajate, teiste surnule lähedaste isikute ning pärandaja võlausaldajate õigusi tuleb kaitsta tõhusal viisil.
 - (8) Nende eesmärkide saavutamiseks peaks käesolev määrus ühendama sätted, mis käsitlevad kohtualluvust, kohaldatavat õigust, otsuste, ametlike dokumentide ning kohtulike kokkulepete tunnustamist (või, olenevalt juhtumist, vastuvõtmist), täidetavaks tunnustamist ja täitmist ning Euroopa pärimistunnistuse loomist. [...]
 - (67) Piiriülese mõjuga pärimisasja kiireks, sujuvaks ja tõhusaks lahendamiseks liidus peavad pärijad, annakusaajad, testamenditäitjad ja pärandi hooldajad saama hõlpsasti tõendada oma staatust ja/või õigusi ja volitusi muus liikmesriigis, näiteks pärandvara asukohaliikmesriigis. Et võimaldada neil seda teha, tuleks käesoleva määrusega ette näha, et luuakse ühtne tunnistus – Euroopa pärimistunnistus (edaspidi „tunnistus“) –, mis väljastatakse kasutamiseks teises liikmesriigis. [...]

[...]

(71) Tunnistusel peaks olema kõigis liikmesriikides sama õiguslik toime. Tunnistus ei peaks ise olema täitedokument, kuid sellel peaks olema tõendusjõud, ning tuleks eeldada, et tunnistusel kajastatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, näiteks surma puhuks tehtud korralduste sisuline kehtivus, vastavad tegelikkusele. Tunnistuse tõendusjõud ei tohiks laieneda elementidele, mida ei reguleerita käesoleva määrusega, nagu näiteks sugulusküsimus või küsimus, kas teatav varaese kuulus surnule. [...]“.

4 Määruse artiklis 3 „Mõisted“ on ette nähtud:

„1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

c) „ühine testament“ – kahe või enama isiku testament, mis on koostatud ühe dokumendina;

[...]

g) „otsus“ – liikmesriigi kohtus pärimisasjas tehtud otsus, olenemata selle nimetusest, sealhulgas kohtuametniku otsus kohtukulude suuruse kohta;

[...]

2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab mõiste „kohus“ kõiki kohtuasutusi ning kõiki teisi asutusi ja õigusala töötajaid, kellel on pädevus menetleda pärimisasju ning kes täidavad kohtulikke ülesandeid või tegutsevad kohtuasutuse poolt delegeeritud volituste alusel või tegutsevad kohtuasutuse alluvuses, tingimusel et tagatud on kõnealuste asutuste ja õigusala töötajate erapooletus ja poolte õigus olla ära kuulatud ning et kõnealuste asutuste poolt nende asukohaliikmesriigi õiguse alusel tehtud otsused vastavad järgmistele tingimustele:

a) otsuse võib kohtuasutusele edasi kaevata või läbivaatamiseks esitada ning

b) otsusel on samas küsimuses tehtud kohtuasutuse otsusega võrreldav õigusjõud ja -mõju.

[...]“.

5 Määruse nr 650/2012 VI peatükk „Euroopa pärimistunnistus“ sisaldab artikleid 62–73.

6 Määruse artikli 63 „Tunnistuse eesmärk“ lõikes 2 on sätestatud:

„Eelkõige võib tunnistust kasutada selleks, et tõendada järgmist:

a) tunnistuses märgitud iga pärija või, kui see on asjakohane, annakusaaja õiguslik seisund ja/või õigused ning nende pärandiosad;

b) teatava pärandvara hulka kuuluva eseme määramine [...] pärija(te)le või olemasolu korral annakusaaja(te)le [...]

[...]“.

7 Määruse nr 650/2012 artiklis 66 „Taotluse läbivaatamine“ on ette nähtud:

„1. Tunnistust välja andev asutus kontrollib pärast taotluse saamist taotleja poolt esitatud teavet ja avaldusi ning dokumente ja muid tõendeid. Asutus teostab selliseks kontrolliks vajaliku uurimist omal algatusel, kui see on nõutav või lubatud tunnistust välja andva asutuse riigi õiguse kohaselt, või palub taotlejal esitada täiendavaid asjakohaseid tõendeid.

[...]

4. Tunnistust välja andev asutus võtab kõik vajalikud meetmed, et teavitada kõiki soodustatud isikuid tunnistuse taotlemisest. Kui see on vajalik tõendatavate asjaolude kindlakstegemiseks, kuulab tunnistust välja andev asutus ära kõik huvitatud isikud ning testamenditäitjad või pärandi hooldajad ning teeb avaldused, mille eesmärk on kutsuda muid võimalikke soodustatud isikuid üles kasutama oma õigusi.

[...]“.

8 Määruse artiklis 67 „Tunnistuse väljaandmine“ on ette nähtud:

„1. Tunnistust välja andev asutus annab tunnistuse välja viivitamata vastavalt käesolevas peatükis kehtestatud korrale, kui tõendamist vajavad asjaolud on tõendatud kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse pärimisele, või kooskõlas muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele. Asutus kasutab artikli 81 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt kehtestatud vormi.

Tunnistust välja andev asutus ei anna tunnistust välja eelkõige järgmistel juhtudel:

a) kinnitatavad asjaolud on vaidlustatud või

b) tunnistus ei vastaks samu asjaolusid käsitlevale kohtuotsusele.

2. Tunnistust välja andev asutus võtab kõik vajalikud meetmed, et teavitada soodustatud isikuid tunnistuse väljaandmisest.“

9 Määruse artiklis 69 „Tunnistuse õiguslik toime“ on sätestatud:

„1. Tunnistusel on õiguslik toime kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta.

2. Eeldatakse, et tunnistusel näidatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega, või kooskõlas mis tahes muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele, vastavad tegelikkusele. Isikul, kes on tunnistuses märgitud pärija [...], eeldatakse olevat tunnistuses märgitud õiguslik seisund ja/või tunnistuses nimetatud õigused või volitused, ilma ühegi muu nende õiguste või volitustega seotud tingimuse ja/või piiranguta peale tunnistuses märgitute.

3. Iga isik, kes tunnistuses esitatud teabe alusel teeb makse või annab vara üle isikule, kes on tunnistuse kohaselt volitatud makset või vara vastu võtma, loetakse astunuks tehingusse makset või vara vastu võtma volitatud isikuga, välja arvatud juhul, kui ta teadis, et tunnistuse sisu ei vasta tegelikkusele, või ei teadnud sellest mittevastavusest raske hooletuse tõttu.

[...]“.

- 10 Määruse artiklis 72 „Vaidlustamismenetlused“ on sätestatud:

„1. Tunnistust välja andva asutuse poolt vastavalt artiklile 67 tehtud otsuse võib vaidlustada iga isik, kellel on õigus tunnistust taotleda.

[...]

Vaie esitatakse tunnistuse välja andva asutuse asukohaliikmesriigi õigusasutusele kooskõlas kõnealuse riigi õigusega.

[...]“.

Rakendusmäärus (EL) nr 1329/2014

- 11 Komisjoni 9. detsembri 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 1329/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määru (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, nimetatud vormid (ELT 2014, L 359, lk 30), artikli 1 lõikes 5 on ette nähtud:

„Määruse [nr 650/2012] artikli 67 lõikes 1 osutatud Euroopa pärimistunnistuse vorm on esitatud V lisas (5. vorm).“

- 12 5. vormi viimasel leheküljel on märgitud, et „[a]susutis kinnitab, et ta on võtnud kõik vajalikud meetmed, et teavitada kõiki soodustatud isikuid tunnistuse taotlemisest ja et tunnistuse väljaandmise ajal ei ole soodustatud isikud esitanud selles sisalduvate andmete vastu ühtegi vastuväidet“.

Saksa õigus

FamFG

- 13 Menetlust perekonnaasjades ja hagita menetlust käsitleva 17. detsembri 2008. aasta seaduse (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) (BGBl. 2008 I, lk 2586) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „FamFG“) on §-s 26 sätestatud:

„Kohus viib otsuse seisukohast oluliste asjaolude kindlakstegemiseks vajaliku uurimise läbi omal algatusel.“

- 14 FamFG §-s 352e „Otsus pärimistunnistuse taotluste kohta“ on sätestatud:

„(1) Pärimistunnistus antakse välja ainult siis, kui pärimiskohus leiab, et taotluse põhjendamiseks vajalikud asjaolud on tõendatud. Asi otsustatakse määrusega. Määrus jõustub selle tegemisel. Määruse kättetoimetamine ei ole nõutav.“

(2) Kui määrus on ühe poole tahteavaldusega vastuolus, tehakse määrus menetlusosalistele teatavaks. Sellisel juhul peatab kohus määruse viivitamatu jõustumise ja lükkab pärimistunnistuse väljaandmise edasi seni, kuni määrus on jõustunud.

(3) Kui pärimistunnistus on juba välja antud, on määruskaebus vastuvõetav ainult osas, milles taotletakse pärimistunnistuse konfiskeerimist.“

Rahvusvahelise pärimisõiguse ja pärimistunnistust käsitlevate eeskirjade ning muude eeskirjade muutmise seadus

- 15 Rahvusvahelise pärimisõiguse ja pärimistunnistust käsitlevate eeskirjade ning muude eeskirjade muutmise 29. juuni 2015. aasta seaduse (Gesetz zum Internationalen Erbrecht und zur Änderung von Vorschriften zum Erbschein sowie zur Änderung sonstiger Vorschriften) (BGBl. 2015 I, lk 1042) § 35 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui määrusest [nr 650/2012] ja käesoleva jaotise sätetest ei tulene teisiti, on kohaldatav [FamFG].“

- 16 Selle seaduse §-s 39 „Otsuse laad“ on ette nähtud:

„(1) Kui Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise tingimused on täidetud, annab kohus välja Euroopa pärimistunnistuse originaali. Kui on täidetud tõestatud koopia väljaandmise nõuded või tõestatud koopia kehtivusaja pikendamise nõuded, annab kohus välja tõestatud koopia või pikendab tõestatud koopia kehtivusaega. Muus osas otsustab kohus määrusega.

(2) Euroopa pärimistunnistuse ja selle tõestatud koopia väljaandmiseks kasutatakse vormi, millele on osutatud määruse [nr 650/2012] artikli 67 lõike 1 teises lauses koostoimes artikli 81 lõikega 2.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Prantsuse kodanik P. M. J. T., kelle viimane elukoht oli Saksamaal, suri 15. septembril 2021.
- 18 Üleelanud abikaasa E. V. G.-T., keda esindas tema esindaja õigustoimingutes (*ad litem*), esitas 23. novembril 2021 Amtsgericht Lörrachile (Lörrachi esimese astme kohus, Saksamaa), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, taotluse tema ainupärijaks nimetamiseks. Selleks esitas ta 23. juuli 2020. aasta kuupäeva kandva ühise testamendi, mille oli käsitsi kirjutanud üleelanud abikaasa ja millele oli alla kirjutanud nii üleelanud abikaasa kui ka surnud abikaasa ning millega abikaasad nimetasid teineteist vastastikku ainupärijaks.
- 19 Lisaks on selge, et olemas oli ka varasem, 31. mai 2001. aasta kuupäevaga testament, mille oli käsitsi kirjutanud ja millele oli allkirja andnud P. M. J. T. ning milles ta oli pärijateks nimetanud oma kaks lapselast ja tegi oma pojale ülesandeks korraldada tema matused Hispaanias.
- 20 Surnu poeg ja lapselapsed leiavad, et 23. juuli 2020. aasta testament ei ole kehtiv. Nad väidavad eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et testamendi koostamise ajal ei olnud pärandajal enam testamendi tegemiseks nõutavat teovõimet ja testamendil olev allkiri ei ole tema enda oma.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leidis, et surnu poja ja lapselaste väited on alusetud. Esiteks ei ole hagejate väidetud asjaolu, et surnu oli mõnikord segasusseisundis, piisav selleks, et järeldada, et tegemist oli teovõimetusega, samuti ei anna see alust enne seisukoha võtmist seda täiendava menetlustoimingu abil põhjalikumalt analüüsida. Teiseks võrdles kohus surnu allkirja ühisel testamendil kohtu käsutuses olevate varasemate allkirjanäidistega ja tuvastas, et see oli ehtne. Seetõttu leiab nimetatud kohus, et üleelanud abikaasa on surnu ainupärija.
- 22 Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlusi, siis esiteks küsib kohus, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 20 nimetatud tuvastused takistavad Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist. Sellega seoses rõhutab ta, et määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a võib tõlgendada nii, et selles ei peeta silmas ainult vastuväiteid Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetlusest erinevas menetluses, vaid ka vastuväiteid selles menetluses. Sellisel juhul võivad surnu poja ja lapselaste vastuväited käesoleval juhul takistada üleelanud abikaasa taotletud tõendi väljaandmist.
- 23 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas tunnistust välja andev asutus võib kontrollida Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses esitatud vastuväiteid või kas igasugused sellist laadi vastuväited takistavad kindlasti tunnistuse väljaandmist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab veel, et see küsimus on Saksa õiguses vaidluse all.
- 24 Teiseks kavatseb üleelanud abikaasa esindaja õigustoimingutes eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel esitada põhikohtuasja peatamisel FamFG §-s 352e nimetatud pärimistunnistuse väljaandmiseks taotluse ja sellisel juhul tuleb surnu poja ja lapselaste esitatud vastuväiteid riigisisese õiguse järgi kontrollida selle teise menetluse raames. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on sellega seoses tekkinud küsimus, kas määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tuleb tõlgendada nii, et vastuväited, mis on tagasi lükatud muus menetluses kui Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetlus, näiteks pärimistunnistust puudutavas menetluses, takistavad siiski Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist.
- 25 Kolmandaks, kuna surnu poja ja lapselaste vastuväited on põhikohtuasjas alusetud, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et menetlusstaadium lubab asja lahendada ka ilma ametliku juhiseeta. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas selliseid ebapiisavalt põhjendatud vastuväiteid on silmas peetud ka määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punktis a ja kas need võivad seega takistada Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus mainib selles kontekstis ka vastuväidete esitamise õiguse kuritarvitamist.
- 26 Neljandaks, juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohtul on lubatud hinnata Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses esitatud vastuväiteid, tekib küsimus, kas ja millisel kujul tuleb esitada nende vastuväidete tagasilükkamise põhjused. Määruses nr 650/2012 sisalduvad menetlusnormid ei näe ette, et Euroopa pärimistunnistuse väljaandmisega kaasneb kohtulahendi tegemine. See kohus rõhutab veel, et Euroopa pärimistunnistuse väljaandmiseks kasutatav vorm, mida on nimetatud rakendusmääruse nr 1329/2014 artikli 1 lõikes 5 ja mis on toodud selle määruse V lisas, sisaldab deklaratsiooni, et „[a]sutus kinnitab, et ta on võtnud kõik vajalikud meetmed, et teavitada kõiki soodustatud isikuid tunnistuse taotlemisest ja et tunnistuse väljaandmise ajal ei ole soodustatud isikud esitanud selles sisalduvate andmete vastu ühtegi vastuväidet“.

- 27 Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Lörrach (Lörrachi esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tuleb tõlgendada nii, et see viitab ka Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses endas esitatud vastuväidetele, mida kohus ei või hinnata, ja seega mitte ainult muudes menetlustes esitatud vastuväidetele?
 2. Kui vastus [esimesele] küsimusele on jaatav, kas määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tuleb tõlgendada nii, et Euroopa pärimistunnistust ei või välja anda isegi siis, kui Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses on esitatud vastuväited, kuid need on Saksa õiguse kohases pärimistunnistuse väljaandmise menetluses juba läbi vaadatud?
 3. Kui vastus [esimesele] küsimusele on jaatav, kas määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tuleb tõlgendada nii, et see viitab mis tahes vastuväidetele, isegi kui need on sedavõrd põhjendamatud, et formaalne tõendite kogumine ei ole nende puhul vajalik?
 4. Kui vastus [esimesele] küsimusele on eitav, millises vormis peab kohus esitama kaalutlused, mis ajendasid kohut vastuväited tagasi lükkama ja välja andma Euroopa pärimistunnistuse?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 28 Hispaania valitsus vaidlustab eelotsusetaotluse vastuvõetavuse. Kuigi valitsus möönab, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses, leiab ta siiski, et Euroopa pärimistunnistuse väljaandmises seisnev tegevus, nagu seda reguleerib määrus nr 650/2012, ei kujuta endast kohtulike ülesannete täitmist.
- 29 See valitsus väidab kõigepealt, et asjaolu, et Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise võib usaldada kohtule või muule pädevale asutusele, näitab selle halduslikku laadi. Lisaks ei ole selle tunnistuse väljaandmise menetlus mõeldud selleks, et hinnata ja lahendada vaidlusi potentsiaalsete pärandisaajate vahel. Lõpuks ei ole Euroopa pärimistunnistusel kohtuotsusele omast siduvat mõju ja see on üksnes informatiivne.
- 30 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et liikmesriikide kohtud võivad Euroopa Kohtusse pöörduda vaid juhul, kui tegemist on poolelioleva vaidlusega ja kui see kohus peab vastava menetluse raames tegema kohtuotsuse jõudu omava lahendi (28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punkt 34, ja 3. mai 2022. aasta kohtuotsus CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 42).
- 31 Seega tuleb see, kas organil on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, määrata kindlaks nii struktuuriliste kui ka funktsionaalsete kriteeriumide järgi. Nii võib riigiorganit pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, kui ta täidab õigusemõistmise ülesandeid, samas ei saa teda muude, eeskätt haldusülesannete täitmisel pidada kohtuks (3. mai 2022. aasta kohtuotsus CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 43).
- 32 Siit tulenevalt on selleks, et teha kindlaks, kas riigiasutust, kellele seadus annab erinevat laadi ülesanded, tuleb kvalifitseerida „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, vaja kontrollida, millist spetsiifilist laadi ülesandeid ta täidab konkreetses õiguslikus kontekstis, millega seoses ta Euroopa Kohtu poole pöördub (3. mai 2022. aasta kohtuotsus CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 44).

- 33 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest, et tal on tekkinud küsimus pädevuse kohta, mis on talle antud Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise konkreetse menetluse raames, nagu seda reguleerib määruse nr 650/2012 VI peatükk.
- 34 Nendest selgitustest nähtub samuti, et surnu poeg ja lapselapsed esitasid põhikohtuasjas mitu vastuväidet, et takistada surnu üleelanud abikaasale tema taotletud Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, millised järeldused tuleb nende vastuväidete olemasolust teha.
- 35 Ta märgib sellega seoses, et tema riigisisese õiguse kohaselt on ta pädev selliseid vastuväiteid hindama, eelkõige juhul, kui need on tekkinud pärimistunnistuse väljaandmisel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on seega tekkinud küsimus, kas ta võib neid vastuväiteid hinnata ka siis, kui need esitatakse Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses, mille suhtes kohaldatakse määruse nr 650/2012 VI peatükis kehtestatud korda.
- 36 Euroopa Kohtule esitatud kolme esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige teada, kas see määrus kui selline annab asutusele, kellele on esitatud Euroopa pärimistunnistuse taotlus, pädevuse lahendada vaidlusi, mis tulenevad selle tunnistuse väljaandmise menetluses esitatud vastuväidetest. Vajaduse korral soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma neljanda küsimusega teada, millisel kujul peaks see asutus esitama põhjused, miks ta vastuväited tagasi lükkas ja Euroopa pärimistunnistuse välja andis.
- 37 Eeltoodust tuleneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotletud määruse nr 650/2012 tõlgenduse eesmärk on hinnata, kas ta täidab kohtulikke ülesandeid käesoleva kohtuotsuse punktis 31 viidatud kohtupraktika tähenduses Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluse konkreetsetes raamistikus. „Kohtu“ staatus ETL artikli 267 tähenduses on eelotsusetaotluse vastuvõetavuse tingimus (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, punkt 42) ja selline tõlgendus on vajalik, et teha otsus eelotsusetaotluse vastuvõetavuse kohta.
- 38 Määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 esimese lõigu kohaselt annab tunnistust välja andev asutus Euroopa pärimistunnistuse välja, kui tõendamist vajavad asjaolud on tõendatud kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse pärimisele, või kooskõlas muu õigusega, mida kohaldatakse konkreetsetele asjaoludele. Selle määruse artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a kohaselt ei anna tunnistust välja andev asutus tunnistust välja eelkõige juhul, kui „kinnitatavad asjaolud on vaidlustatud“.
- 39 Liidu õiguse sätte tõlgendamisel ei tule arvesse võtta mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa sätte on (12. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus KBC Verzekering, C-286/22, EU:C:2023:767, punkt 32).
- 40 Mis puudutab esimesena määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a sõnastust, siis tuleb märkida, et selles sättes on vahet tegemata silmas peetud kõiki olukordi, kus kinnitatavad asjaolud on „vaidlustatud“. Seega ilmneb, et selles sättes on silmas peetud kõiki vastuväiteid, tegemata vahet, kas need esitati Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses või mõnes muus menetluses.
- 41 Selle kohta tuleb märkida, et ükski määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a keeleversioon, eelkõige saksakeelne („wenn Einwände gegen den zu bescheinigenden Sachverhalt anhängig sind“), hispaaniakeelne („si los extremos que se han de certificar son objeto de

oposición“), ingliskeelne („if the elements to be certified are being challenged“), prantsuskeelne („si les éléments à certifier sont contestés“), itaaliakeelne („gli elementi da certificare sono oggetto di contestazione“), leedukeelne („jei ginčijami patvirtintini faktai“) ja rootsikeelne („om ett klagomål har riktats mot de uppgifter som ska styrkas“), ei nõua formaalselt, et kinnitatavad asjaolud oleksid vaidlustatud muus menetluses kui Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses.

- 42 Sellest jäeldub, et kinnitatavate asjaolude vaidlustamine Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses peab üldjuhul takistama selle tunnistuse väljaandmist.
- 43 Mis puudutab teisena määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a konteksti, siis tuleb esiteks meenutada, et artikli 67 lõike 1 esimese lõigu kohaselt annab tunnistust välja andev asutus tunnistuse viivitamata välja, „kui tõendamist vajavad asjaolud on tõendatud“.
- 44 Sellest nõudest võib *a contrario* jäeldada, et tunnistust välja andev asutus peab keelduma tunnistuse väljaandmisest, kui kinnitatavaid asjaolusid ei saa pidada „tõendatuks“, eelkõige pärast seda, kui tunnistuse väljaandmise menetluses on esitatud vastuväited.
- 45 Teiseks on määruse nr 650/2012 artikli 66 lõikes 1 sätestatud tunnistust välja andva asutuse kohustus kontrollida taotleja esitatud teavet ja avaldusi ning dokumente ja muid tõendeid.
- 46 Lisaks kohustab selle määruse artikli 66 lõige 4 tunnistust välja andvat asutust võtma kõik vajalikud meetmed, et teavitada kõiki soodustatud isikuid tunnistuse taotlemisest. Kui see on vajalik tõendatavate asjaolude kindlakstegemiseks, peab see asutus ka ära kuulama kõik huvitatud isikud ning testamenditäitjad või pärandi hooldajad ning tegema avaldused, mille eesmärk on kutsuda muid võimalikke soodustatud isikuid üles kasutama oma õigusi.
- 47 Nähes ette ärakuulamise ja teavitamise kohustused, on liidu seadusandja kindlasti arvestanud võimalusega, et Euroopa pärimistunnistuse taotluse läbivaatamise käigus võidakse see vaidlustada ja niimoodi takistada selle tunnistuse väljaandmist.
- 48 Järelikult kinnitab määruse nr 650/2012 artiklis 66 ja eelkõige artikli 66 lõikes 4 ette nähtud kontrollikohustuse ulatus ka käesoleva kohtuotsuse punktis 42 esitatud tõlgendust.
- 49 Kolmandaks kinnitab seda tõlgendust rakendusmääruse nr 1329/2014 V lisas toodud 5. vormi sisu. Määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 esimese lõigu kohaselt peab tunnistust välja andev asutus seda vormi kindlasti kasutama Euroopa pärimistunnistuse väljaandmisel (vt selle kohta 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Registrų centras, C-354/21, EU:C:2023:184, punkt 46). See vorm sisaldab aga oma viimasel leheküljel deklaratsiooni, millega tunnistust välja andev asutus kinnitab, et „tunnistuse väljaandmise ajal ei ole soodustatud isikud esitanud selles sisalduvate andmete vastu ühtegi vastuväidet“.
- 50 Kolmandana kinnitavad seda tõlgendust veel määruse nr 650/2012 eesmärgid, milleks on nähtuvalt selle põhjendustest 7 ja 8 aidata kaitsta pärijate ja annakusaaajate, teiste surnule lähedaste isikute ja pärandaja võlausaldajate õigusi piiriülese mõjuga pärimisasja kontekstis ning võimaldada liidu kodanikel korraldada oma pärandiga seotud küsimusi (9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Registrų centras, C-354/21, EU:C:2023:184, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 51 Selle määruse põhjendusest 67 nähtub, et Euroopa pärimistunnistus loodi selleks, et pärijad, annakusaajad, testamenditäitjad või pärandi hooldajad saaksid hõlpsasti tõendada oma staatust ja/või õigusi ja volitusi muus liikmesriigis, näiteks pärandvara asukohaliikmesriigis, eesmärgiga lahendada piiriülese mõjuga pärimisasju liidus kiiresti, sujuvalt ja tõhusalt.
- 52 Samuti tuleb meenutada, nagu kinnitab selle määruse põhjendus 71, et Euroopa pärimistunnistusel on sama õiguslik toime kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta, ning eeldatakse, et tegelikkusele vastavad tunnistusel näidatud asjaolud, mis on kindlaks tehtud kooskõlas pärimisele kohaldatava õigusega või kooskõlas mis tahes muu õigusega ning vastavalt sama määruse artikli 69 lõigetele 1 ja 2 tunnistuses pärija, annakusaaja, testamenditäitja või pärandi hooldajana märgitud isikute õigusliku seisundi ja õiguste kohta (vt selle kohta 1. juuli 2021. aasta kohtuotsus Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, punkt 23).
- 53 Selles kontekstis võib määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 tõlgendus, mis lubaks Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist ja kasutamist isegi siis, kui kinnitatavad asjaolud on vaidlustatud, tekitada vaidlusi seoses õigustoimingutega, mille puhul on tunnistust kasutatud tõendina, mis läheb omakorda vastuollu eesmärgiga hõlbustada piiriülese mõjuga pärimisasjade lahendamist.
- 54 Sellest järeldub, et eesmärk, mis õigustas Euroopa pärimistunnistuse loomist, st eesmärk hõlbustada piiriülese toimega pärimisasjade lahendamist, toetab samuti määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tõlgendust nii, et seda tunnistust ei saa välja anda juhul, kui väljaandmismenetluse käigus on esitatud vastuväited, millest tuleneb, et kinnitatavaid asjaolusid ei saa pidada tõendatuks.
- 55 Pärast seda täpsustust ei takista asjaolu, et tunnistust välja andvale asutusele ei ole antud pädevust lahendada Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses vaidlusi, sellel asutusel tuvastada, et talle esitatud vastuväide on juba lahendatud seadusjärgse kohtulahendiga. Sellega seoses nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest, et tal on tekkinud küsimus, kas seda sätet tuleb tõlgendada nii, et igasugune vaidlustamine takistab tingimata Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist, või annab määrus nr 650/2012 tunnistust välja andvale asutusele õiguse läbi vaadata ja lükata tagasi vastuväide, mis ei ole põhjendatud või tõendatud, ning vajaduse korral anda tunnistus välja hoolimata selliste vastuväidete olemasolust.
- 56 Mis puudutab teises menetluses juba käsitletud vastuväiteid, mis on teise küsimuse ese, siis nähtub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab konkreetsemalt silmas olukorda, kus Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses esitatud vastuväited on teises menetluses juba tagasi lükatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on sisuliselt tekkinud küsimus, kas sellisel juhul on tunnistust välja andval asutusel õigus tunnistus välja anda, hoolimata formaalsest vaidlustamisest.
- 57 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 650/2012 artikli 67 lõige 1 seda olukorda sõnaselgelt ei reguleeri. Täpsemalt on selle määruse artikli 67 lõike 1 teise lõigu punktis b silmas peetud olukorda, kus teises menetluses tehtud otsus tõendamist vajavate asjaolude kohta takistab taotletud tunnistuse väljaandmist.
- 58 Samas tuleb vaidlustamise mõistet määruse artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tähenduses tingimata tõlgendada nii, et see ei hõlma vastuväiteid, mis on kohtumenetluse raames asja lahendava kohtuasutuse lõpliku otsusega juba rahuldumata jäetud. Vastupidisel juhul võiks igasugune vaidlustamine lõputult takistada Euroopa pärimistunnistuse väljaandmist, isegi kui

need vastuväited on kohtumenetluses juba läbi vaadatud ja rahuldamata jäetud, olenemata sellest, kas tegemist on sama määruse artiklis 72 nimetatud menetlusega, mis puudutab Euroopa pärimistunnistuse välja andmise otsuse peale esitatud kaebusi, või kas seda reguleerib üksnes riigisisene õigus.

- 59 Selles kontekstis tuleneb lõpliku otsuse nõue vajadusest säilitada Euroopa pärimistunnistuse usaldusväärsus vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 50 ja 51 meenutatud eesmärkidele, nagu Euroopa Komisjon õigesti märkis. Nimelt, juhul kui tunnistus antakse välja siis, kui käib veel vaidlus tõendamist vajavate asjaolude üle, kaasneks sellega paratamatult oht, et tunnistuse sisu on vastuolus selles menetluses hiljem tehtava otsusega.
- 60 Järelikult ei takista vaidlustamine määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a alusel tunnistuse väljaandmist alles siis, kui muus menetluses kui Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetlus jõustub vastuväidete rahuldamata jätmise otsus.
- 61 Lisaks tuleb märkida, et määruse nr 650/2012 artiklis 72 on ette nähtud võimalus esitada kooskõlas selle riigi õigusega tunnistust välja andva asutuse asukohaliikmesriigi õigusasutusele vaie selle asutuse poolt vastavalt artiklile 67 tehtud otsuse peale.
- 62 Sellest jäeldub, et otsus, mille tunnistust välja andev asutus teeb määruse artikli 67 lõike 1 alusel Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluse tulemusel, ei ole eeldatavasti lõplik. Sellise tunnistuse väljaandmine, vaatamata sellele, et on esitatud vastuväited, mille tunnistuse välja andnud asutus on tagasi lükanud põhjendamatus või tõendamatus tõttu, tooks tingimata kaasa käesoleva kohtuotsuse punktis 59 nimetatud ohuga analoogse ohu, nimelt ohu, et selle tunnistuse sisu satub kahtluse alla sama määruse artiklis 72 sätestatud menetluses hiljem tehtud otsuse tõttu.
- 63 Järelikult nõuab vajadus säilitada Euroopa pärimistunnistuse usaldusväärsus vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 53 ja 54 meenutatud eesmärkidele, et määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 teise lõigu punkti a tuleb tõlgendada nii, et Euroopa pärimistunnistuse väljaandmise menetluses esitatud mis tahes vastuväide, isegi kui see näib põhjendamatult või tõendamata, takistab selle tunnistuse väljaandmist, välja arvatud muus menetluses lõplikult rahuldamata jäetud vastuväited, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 61.
- 64 Selleks et säilitada liidu kodanike usaldus Euroopa pärimistunnistuse vastu, on nimelt vältimatu, et see dokument, millel on määruse nr 650/2012 artikli 63 lõikes 2 ette nähtud tõendusjõud ja eelkõige selle määruse artikli 69 lõigetes 2 ja 3 sätestatud õiguslik toime, antakse välja üksnes siis, kui kinnitatavaid asjaolusid ei ole vaidlustatud.
- 65 Sellise vaidlustamise korral peab tunnistust välja andev asutus, kellel ei ole pädevust seda lahendada, keelduma taotletud Euroopa pärimistunnistuse väljaandmisest, arvestades, et selle keeldumise peale saab esitada määruse nr 650/2012 artiklis 72 ette nähtud vaide. Kohtuasutus, kellele on selline vaie esitatud, võib vajaduse korral kontrollida, kas tunnistuse väljaandmist takistavad vastuväited on põhjendatud.
- 66 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb tõdeda, et kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus kui Euroopa pärimistunnistust välja andev asutus teeb otsuseid määruse nr 650/2012 artikli 67 lõike 1 alusel, siis ei täida ta kohtulikku ülesandeid ja seega ei ole tal õigust pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtusse.
- 67 Sellest tulenevalt ei ole eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Kohtukulud

- 68 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Amtsgericht Lörrachi (Lörrachi esimese astme kohus, Saksamaa) 21. märtsi 2023. aasta määrusega esitatud eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav.

Allkirjad